

**UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

SPRENDIMAS

**DĖL UKMERGĖS RAJONO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS IR
PAGALBOS TEIKIMO NUKENTĖJUSIEMS ASMENIMS 2021–2025 METŲ
PROGRAMOS IR JOS PRIEMONIŲ PLANO PATVIRTINIMO**

2020 m. gruodžio 21 d. Nr. 7-301
Ukmergė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. A1-547 „Dėl Vaiko gerovės 2013–2018 metų programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 „Dėl Psichikos sveikatos strategijos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimu Nr. 1080 „Dėl Alkoholio ir tabako kontrolės programos (tarpinstitucinio veiklos plano) patvirtinimo“, Ukmergės rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti Ukmergės rajono smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2021–2025 metų programą ir jos priemonių planą (pridedama).

Savivaldybės meras

Rolandas Janickas

UKMERGĖS RAJONO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS IR PAGALBOS TEIKIMO NUKENTĖJUSIEMS ASMENIMS 2021–2025 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ukmergės rajono smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2021–2025 metų programos (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti smurto artimoje aplinkoje prevenciją ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims (toliau – smurtą patyręs asmuo) teikimą.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 485 „Dėl Valstybinės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 metų programos patvirtinimo“ patvirtinta Valstybine smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 metų programa, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas.

3. Smurtas artimoje aplinkoje ir prievarta gali paliesti bet kurį asmenį, tačiau ši problema dažnai yra nematoma, pateisinama ar neigiama. Prievartos auka gali tapti bet kokio amžiaus, lyties ar ekonominės padėties asmuo. Ypač tai aktualu, kai smurtas yra psichologinis, o ne fizinis. Pastebėti ir pažinti smurtinių santykių požymius – pirmasis žingsnis link tokių santykių nutraukimo. Galvodami apie smurtą artimoje aplinkoje, pirmiausia galvojame apie fizinį smurtą. Tačiau smurtas apima bet kokį vieno žmogaus bandymą intymiuose santykiuose ar santuokoje dominuoti ir kontroliuoti kitą asmenį. Smurtas naudojamas vienam ir vieninteliam tikslui – įgyti ir išlaikyti visišką jūsų kontrolę. Smurtas artimoje aplinkoje yra esamo ar buvusio partnerio, sutuoktinio ar globėjo sisteminė prievarta, galinti pasireikšti įvairiomis formomis (fiziniu, psichologiniu, seksualiniu ar ekonominiu smurtu). Visų formų prievarta yra vienodai netoleruotina, tad ypač svarbu mokėti smurtą atpažinti bei įvertinti. Paprastai smurtinius santykius atspindi nemažai ženklų, iš kurių svarbiausias – baimė. Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme smurtas apibrėžtas kaip veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

3.1. **Smurtas artimoje aplinkoje** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis (psichologinis), seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą aplinkoje, kurią sudaro asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokiniais, partnerystės, svainystės ar kitais artimais ryšiais, taip pat asmenys, kartu gyvenantys ir tvarkantys bendrą ūkį.

3.2. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.

3.3. **Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo** (toliau – smurtą patyręs asmuo) – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, arba dėl smurto artimoje aplinkoje mirusio asmens šeimos narys, kuris patyrė žalą dėl to asmens mirties, arba vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku ar gyvenantis aplinkoje, kurioje buvo smurtauta. Smurtautojas nelaikomas smurtą patyrusiu asmeniu.

3.4. **Smurtautojas** – asmuo, smurtaujantis artimoje aplinkoje.

3.5. **Specializuota kompleksinė pagalba smurtą patyrusiems asmenims** – specializuotos pagalbos centrų smurtą patyrusiems asmenims teikiama kompleksinė pagalba smurto artimoje aplinkoje atveju įveikiant kritinę būklę, specializuota psichologo, teisinė ir kita pagalba.

4. Smurtas artimoje aplinkoje yra žmogaus teisių ir laisvių pažeidimas ir laikomas valstybės reikalu. Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu siekiama ginti asmenis nuo smurto artimoje aplinkoje, kuris dėl jo žalos visuomenei priskiriamas prie visuomeninę reikšmę turinčių veiklų, įgalioja greitai reaguoti į iškilusią grėsmę, imtis prevencijos priemonių, taikyti apsaugos priemones ir teikti tinkamą pagalbą.

5. Smurtas artimoje aplinkoje, agresija yra itin opi problema, kurios atvejai, deja, vis dar nuolat skamba visuomenėje. Smurtas šeimoje ne visada yra akivaizdžiai pastebimas ir paženklintas mėlynėmis. Todėl svarbu atpažinti agresiją, įvairias jos formas bei paskatinti asmenis nebijoti kreiptis pagalbos.

5.1 Fizinis smurtas – tai tyčinis prieš moters valią jos organizmui daromas fizinis poveikis, nukreiptas į asmens gyvybės atėmimą, žalos sveikatai padarymą, fizinio skausmo ar kitų fizinių kančių sukėlimą, laisvės atėmimą arba bejėgiškos būklės sukėlimą.

5.2 Psichologinis smurtas – jis ne toks pastebimas, tačiau galintis visiškai sutrikti aukos savivertę, pasitikėjimą savimi ir kitais žmonėmis bei užkirsti kelią bet kokiam tobulėjimui. Jis pasireiškia įvairiomis formomis.

5.3 Ekonominis smurtas – tai viena šeimyninio smurto rūšių, kurią naudodamas smurtautojas siekia kontroliuoti savo partnerę/-į.

5.4 Seksualinis smurtas – kito asmens vertimas atlikti nesaugų ar žeminantį lytinį aktą prieš kito asmens valią; nepageidaujamų seksualinio akto formų naudojimas siekiant valdyti kitą asmenį; vertimas stebėti ir kartoti pornografinius veiksmus ar dalyvauti pornografijos filmavime.

6. Ukmergės rajone paslaugos smurtaujantiems asmenims pradėtos tekti nuo 2016 m. Ukmergės rajono savivaldybės taryba 2016 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. 7-13 „Dėl Ukmergės rajono smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2016–2020 metų programos ir jos priemonių plano patvirtinimo“ patvirtino programą, kurios vykdytojas – Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.

Programą lankė asmenys, nuteisti už smurtą artimoje aplinkoje ir mokėsi naujų, demokratiškesnių, laisvę, pagarbą ir pasitikėjimą pagrįstų santykių kūrimo šeimose.

Su asmenų grupe dirbo 2 sertifikuoti lektoriai – vyras ir moteris, jie paslaugas teikė pagal Lietuvoje aprobuotą programą „Intervencinė smurto artimoje aplinkoje mažinimo programa“. Programa įgyvendinama naudojantis Lenkijos Respublikos Stepono Batoro fondo patirtimi. Stepono Batoro fondas apie 20 metų sėkmingai įgyvendina programą. Programa susideda iš 2 individualių užsiėmimų ir 24 grupinių susitikimų.

Metai	Užregistruota pranešimų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje	Ištirta dėl smurto artimoje aplinkoje	Teismo sprendimu asmenys pradėjo lankyti programą	Pabaigė programą
2016	97	75, nutraukta 21	23	12
2017	120	90, nutraukta 30	22	32
2018	120	92, nutraukta 26	48	32
2019	136	96, nutraukta 23	38	32
2020	89 (iki spalio 01 d.)	54, nutraukta 15	27	27

Šaltinis: Vilniaus VPK Ukmergės PK duomenys.

Ukmergės rajono asmenų, besikreipusių į specializuotos pagalvos centrą (SPC) 2016–2020 m., suvestinė

Metai	2016	2017	2018	2019	2020 (I–III) ketv.
Paslauga					
Gauta pranešimų, kreipėsi asmeniškai	65	123	106	128	87
Konsultavimas, informavimas	59	130	141	180	211
Psichologo konsultacija	10	25	53	56	6
Teisininko konsultacija	1	5	7	7	9
Kiti specialistai (bendradarbiavimas su kitomis įstaigomis, tarpininkavimas)	24	85	68	93	44

Šaltinis: Kauno SPC duomenys

Programos smurtinio elgesio pasikartojimas kasmet – 10 procentų.

II SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

7. Programos tikslas – mažinti smurto artimoje aplinkoje apraiškas Ukmergės rajone, kelti visuomenės nepakantumą smurtui, skatinti smurto formų atpažinimą, tobulinti šioje srityje dirbančių darbuotojų profesinę kompetenciją, didinant pagalbos smurto aukoms prieinamumą bei kokybę

8. Uždaviniai tikslui pasiekti:

8.1. šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje prevencijos klausimais, mokyti atpažinti smurto apraiškas;

8.2. tobulinti savivaldybių institucijų darbuotojų, kitų asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo smurtą patyrusiems asmenims srityse, profesinę kompetenciją;

8.3. tobulinti paslaugų teikimo smurtą patyrusiems asmenims ir jų šeimos nariams sistemą, gerinti paslaugų kokybę, prieinamumą;

8.4. skatinti Ukmergės rajone kurtis nevyriausybinės organizacijas, dirbančias smurto prevencijos srityje.

III SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR FINANSAVIMAS

9. Su grupe dirba specialiai apmokyti asmenys, turintys sertifikatus. Programos įgyvendinimas yra nuolatinis, įvertinant poreikį manoma, kad tuo pačiu metu turi vykti darbas su keliomis grupėmis.

10. Finansavimas programos įgyvendinimui planuojamas iš Ukmergės rajono savivaldybės skiriamų lėšų. Lėšų poreikis programai vykdyti kiekvieniems metams – 15 000 Eur.

IV SKYRIUS
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

11. Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų reikšmių sąrašas pateikiamas 1 priede.
  12. Smurto prevencijos koordinacinio centro schema pateikta 2 priede.
  13. Programos veiklų įvykdymo ir finansinė ataskaita Savivaldybės tarybai pateikiama iki ateinančių metų gegužės mėn.
-

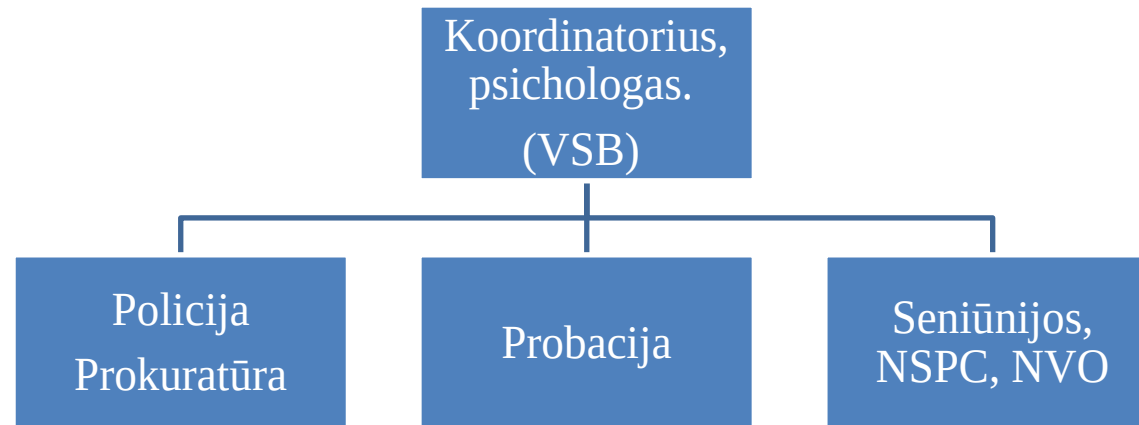
Ukmergės rajono smurto artimoje aplinkoje prevencijos
ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims
2021–2025 metų programa
1 priedas

**UKMERGĖS RAJONO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS IR PAGALBOS TEIKIMO NUKENTĖJUSIEMS ASMENIMS 2021–2025 METŲ
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

Uždaviniai	Priemonės	Vertinimo kriterijus	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (Eur)				
					2021	2022	2023	2024	2025
1. Šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje prevencijos klausimais, mokyti atpažinti smurto apraiškas	1.1. Surengtų informacinių renginių visuomenei skaičius	2 per metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, SPC	2021–2025	0	0	0	0	0
2. Tobulinti savivaldybių institucijų darbuotojų, kitų asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo smurtą patyrusiems asmenims srityse, profesinę kompetenciją	2.1. apmokytų savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, teikiančių pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, darbuotojų skaičius	50 per metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, SPC	2021–2025	0	0	0	0	0
	2.2. apmokytų pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų skaičius	100 per metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, SPC	2021–2025	0	0	0	0	0

3. Tobulinti paslaugų teikimo smurtą patyrusiems asmenims ir jų šeimos nariams sistemą, gerinti paslaugų kokybę, prieinamumą.	3.1. asmenų, dalyvavusių smurtinio elgesio keitimo programose, skaičius	40 per metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2021–2025	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
	3.2. smurtą artimoje aplinkoje patyrę asmenys, gavę pagalbą (visų asmenų, patyrusių smurtą, procentais)	70 proc. kasmet	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2021–2025	0	0	0	0	0
4. Skatinti kurtis nevyriausybinės organizacijas Ukmergės rajone, dirbančias smurto prevencijos srityje.	4.1. nevyriausybinių organizacijų, teikiančių pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, skaičiaus didėjimas	1 per metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, SPC	2021–2025	0	0	0	0	0
Lėšų poreikis iš viso (Eur)					15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

Smurto prevencijos koordinacinio centro schema

Funkcijos:

1. Koordinatorius (dirbantis Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure):

1. Programos vykdymas (kursai 1k./sav. po 2 val.);
2. Informacijos rinkimas iš partnerių, problemų identifikavimas, sprendimas, nukreipimas;
3. Prevencinis darbas (iki patenkant į policijos suvestines);
4. Prevencinis-šviečiamasis darbas su probleminėmis šeimomis Ukmergės mieste;
5. Užtikrinamas diegiamų priemonių sistemiškumas, pastovumas bei aiškus pasiskirstymas pareigomis (psichologas-koordinatorius);
6. Užtikrinamas įrodymais grįstos praktikos taikymas valdant smurtą;
7. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinavimas.

2. Policija, Prokuratūra:

1. Įvykio analizė ir informacijos pateikimas koordinatoriui (po registruoto įvykio);
2. Prokuratūros atstovai įvertina smurto prevencijos priemonės skyrimo tikslingumą.

3. Probacijos tarnyba:

Teismo sprendimų dėl asmenų, kuriems teismo sprendimu skirti kursai, vykdymas, kontrolė, priežiūra.

4. Seniūnijos (kaimo bendruomenėms), nevyriausybinių organizacijos:

1. Informacijos pateikimas koordinatoriui, šeimų analizė, rizikos įvertinimas, individualus socialinio darbuotojo darbas su šeima;
2. Pirminė smurto prevencija;
3. Šeimos ar asmens nukreipimas pas koordinatorių.

5. Nestacionarių socialinių paslaugų centras (mieste), nevyriausybinių organizacijos:

1. Informacijos pateikimas koordinatoriui, šeimų analizė, rizikos įvertinimas, individualus socialinio darbuotojo darbas su šeima;
  2. Pirminė smurto prevencija;
  3. Šeimos ar asmens nukreipimas pas koordinatorių.
-